

การปรับตัวทางวัฒนธรรมของนักศึกษาชาวจีนในประเทศไทย กรณีศึกษา: มหาวิทยาลัยบูรพา

Ren Zhiyuan

คู่มือฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต

สาขาวิชาไทยศึกษา

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา

มีนาคม 2555

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยบูรพา

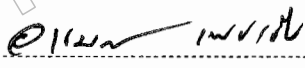
คณะกรรมการควบคุมคุณวุฒิบัณฑิตและคณะกรรมการสอบคุณวุฒิบัณฑิต ได้พิจารณา
คุณวุฒิบัณฑิตของ Ren Zhiyuan ฉบับนี้แล้ว เห็นสมควรรับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาไทยศึกษา คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ของมหาวิทยาลัยบูรพา
ได้

คณะกรรมการควบคุมคุณวุฒิบัณฑิต

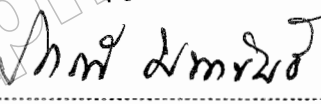

..... อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก
(ดร.ศักดิดินา บุญเปี่ยม)

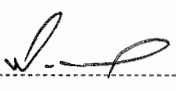

..... อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม
(รองศาสตราจารย์ภารดี มหาจันทร์)

คณะกรรมการสอบคุณวุฒิบัณฑิต

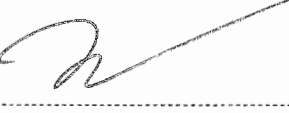

..... ประธาน
(รองศาสตราจารย์ ดร. อารมณั์ เพชรจีน)

..... กรรมการ
(ดร.ศักดิดินา บุญเปี่ยม)

..... กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ภารดี มหาจันทร์)

..... กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. วิไล ลิ้มถาวรานันต์)

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ อนุมัติให้รับคุณวุฒิบัณฑิตฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของ
การศึกษาตามหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาไทยศึกษา ของมหาวิทยาลัยบูรพา

..... คณบดีคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์
(ดร.บุญรอด บุญเกิด)

วันที่ 10 เดือน เมษายน พ.ศ. 2555

ประกาศคุณูปการ

คุณฐิณีพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงได้ด้วยความกรุณาของ ดร. ศักดินา บุญเปี่ยม ประธานกรรมการที่ปรึกษาคุณฐิณีพนธ์ และรองศาสตราจารย์ ภารดี มหาขันธ์ กรรมการที่ปรึกษาคุณฐิณีพนธ์ ซึ่งได้ให้คำปรึกษาและแก้ไขข้อบกพร่อง ทำให้คุณฐิณีพนธ์ฉบับนี้สำเร็จเรียบร้อยด้วยดี ผู้วิจัยจึงขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ขอขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์ ดร. อารมณั์ เพชรชื่น ประธานกรรมการการสอบปกป้องคุณฐิณีพนธ์ ที่กรุณาให้คำแนะนำเพิ่มเติมและให้แนวคิดหลายประการ ทำให้คุณฐิณีพนธ์ฉบับนี้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น

ขอขอบพระคุณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. สมโภชน์ อเนกสุข ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. เรวัต แสงสุริยงค์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ Kang Lin ผู้ทรงคุณวุฒิที่ให้ความอนุเคราะห์ในการตรวจสอบความเที่ยงตรงของเครื่องมือ

ขอขอบพระคุณ คณาจารย์ในสาขาวิชาไทยศึกษาทุกท่าน ที่ได้ถ่ายทอดความรู้และแนวคิดต่าง ๆ เกี่ยวกับการวิจัย

ขอขอบคุณ การให้ความช่วยเหลือจากเพื่อนนิสิตหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาไทยศึกษา ปีการศึกษา 2552 ทุกท่าน รวมทั้งผู้สนับสนุนและผู้เกี่ยวข้องทุกท่านที่คอยให้คำแนะนำและคอยเป็นกำลังใจแก่ผู้วิจัยด้วยดีตลอดมา

ขอขอบคุณ นิสิตศึกษาชาวจีนทุกท่านที่ศึกษาอยู่ในมหาวิทยาลัยบูรพา ที่ให้ความช่วยเหลือและการสนับสนุนในการเก็บข้อมูลการวิจัย ตลอดจนผู้อาวุโสทุกท่านที่ให้ความร่วมมือในการเก็บข้อมูลทั้งในมหาวิทยาลัยบูรพา และสถาบันที่เกี่ยวข้อง

ขอขอบคุณ ในการให้กำลังใจเป็นอย่างดีจาก Dr. Qin Yi และ Mr. Chen Lei ตลอดเวลาที่ศึกษา จนสามารถทำคุณฐิณีพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงด้วยดี

Ren Zhiyuan

52810179: สาขาวิชา: ไทยศึกษา; ปร.ด. (ไทยศึกษา)

คำสำคัญ: นักศึกษาชาวจีน/ การปรับตัวทางวัฒนธรรม

REN ZHIYUAN: การปรับตัวทางวัฒนธรรมของนักศึกษาชาวจีนในประเทศไทย
 กรณีศึกษา: มหาวิทยาลัยบูรพา (A STUDY OF CROSS-CULTURAL ADAPTATION OF
 CHINESE STUDENTS IN THAILAND CASE STUDY: BURAPHA UNIVERSITY)
 คณะกรรมการควบคุมคุณภาพนิพนธ์: ศักดินา บุญเปี่ยม, Ph.D., ภาวดี มหาจันทร์, รศ. 157 หน้า.
 ปี พ.ศ. 2555.

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการปรับตัวทางวัฒนธรรมของนักศึกษาชาวจีนใน
 มหาวิทยาลัยบูรพา กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้เป็นนักศึกษาชาวจีนที่เรียนในมหาวิทยาลัยบูรพาจำนวน
 257 คน โดยเก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถามและเก็บรวบรวมข้อมูลภาคสนามด้วยวิธีการสัมภาษณ์
 การสังเกต การวิเคราะห์ข้อมูลแบบสอบถาม โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปซึ่งค่าสถิติที่ใช้ คือ ค่าร้อยละ
 (Percentage) และค่าเฉลี่ย (Mean) และการวิเคราะห์ข้อมูลภาคสนามด้วยวิธีพรรณนาวิเคราะห์

ผลการวิจัยปรากฏว่า ปัญหาทั่วไปในการดำรงชีวิตประจำวันของนักศึกษาชาวจีนเป็นปัญหาที่
 เกิดจากภาษา ความแตกต่างทางวัฒนธรรม และความแตกต่างระหว่างบุคคล โดยเฉพาะปัญหาในด้านการ
 ใช้ภาษาไทย ด้านสุขภาพ ด้านก่านิยม เป็นต้น โดยสภาพรวม นักศึกษาชาวจีนส่วนใหญ่มีความคิดเห็นอยู่
 ในระดับไม่ค่อยมีปัญหา การสนับสนุนทางสังคมนั้น ผลการวิจัยพบว่า เครือข่ายการคบเพื่อนของ
 นักศึกษาชาวจีนมีลักษณะเป็นวงแคบ โดยส่วนใหญ่จะคบเพื่อนคนจีน และเพื่อนคนไทยเป็นบางส่วน ซึ่ง
 สามารถให้การสนับสนุนแก่นักศึกษาชาวจีนในหลายด้านตามความสามารถและบทบาทในสังคมไทย การ
 เข้าร่วมกิจกรรมสังคมสามารถทำให้นักศึกษาชาวจีนได้รับผลประโยชน์ทั้งในการดำรงชีวิต การใช้
 ภาษาไทย และการเรียน ส่วนวิธีการในการปรับตัวทางวัฒนธรรมของนักศึกษาชาวจีนมี 6 วิธีการ คือ การ
 ผสมผสาน (Integration) การย่อยและดูดซึม (Assimilation) การแบ่งแยก (Separation) กลุ่มชนชายขอบ
 (Marginalization) การผสมผสานกับการย่อยและดูดซึม (Integration and Assimilation) และการ
 ผสมผสานกับการแบ่งแยก (Integration and Separation) โดยภาพรวม วิธีการผสมผสานเป็นวิธีการที่
 นักศึกษาชาวจีนได้เลือกใช้เป็นจำนวนมากที่สุด สำหรับกระบวนการในการปรับตัวทางวัฒนธรรมของ
 นักศึกษาชาวจีนมีสองแนวทาง คือ ในช่วงแนวทางที่หนึ่ง แรกนักศึกษาชาวจีนจะมีความรู้สึกตื่นตื้นตันกับ
 การพบสิ่งแปลกใหม่ หลังจากนั้น เกิดการช็อกทางวัฒนธรรม แล้วเริ่มมีการปรับตัวทางวัฒนธรรม
 แนวทางที่สอง คือ นักศึกษาชาวจีนจะมีการช็อกทางวัฒนธรรมในช่วงแรกก่อน แล้วค่อยปรับตัว เพื่อที่จะ
 ดำรงชีวิตประจำวัน ซึ่งเป็นกระบวนการที่นักศึกษาชาวจีนส่วนใหญ่ได้ประสบผ่านมา ดังนั้น ผู้วิจัยจึง
 เสนอความคิดเห็นเพื่อสนับสนุนการปรับตัวทางวัฒนธรรมของนักศึกษาชาวจีนในมหาวิทยาลัยบูรพาไว้
 เป็น 3 ประเด็น คือ การอบรมภาษาไทย การจัดตั้งอาจารย์ที่ปรึกษาสำหรับนักศึกษาต่างชาติประจำ
 มหาวิทยาลัย และการจัดตั้งศูนย์ข้อมูลข่าวสาร

52810179: MAJOR: THAI STUDIES; Ph.D. (THAI STUDIES)

KEYWORDS: OVERSEAS CHINESE STUDENTS IN THAILAND, CROSS-CULTURAL
ADAPTATION

REN ZHIYUAN: A STUDY OF CROSS-CULTURAL ADAPTATION OF CHINESE
STUDENTS IN THAILAND CASE STUDY: BURAPHA UNIVERSITY. ADVISORY
COMMITTEE: SAKDINA BUNPIEM, Ph.D., PARADEE MAHAKHAN, P. 157, 2012.

The focus of this case study, which based on Burapha University, was to explore the cross-cultural adaptation of overseas Chinese students in Thailand. 257 Chinese students studying at Burapha University were recruited as the research subjects. The research conducted statistical analysis by using questionnaire, mean and average percentage, and qualitative description by employing interview survey and field observation respectively.

The result reported that language, cultural distance and personality gap were the main courses bringing about the daily life difficulties of overseas Chinese students. Among the main courses, Thai language usage, staying healthy and values were ranked as the prominent performance. The overall result of the cross-cultural adaptation was not too difficult.

In terms of social support, most Chinese students communicated with native nationals, and some chose to communicate with the locals. These two groups were providing all kinds of social support according to their different social roles and abilities. In addition, participation in social activities was also beneficial for Chinese students to adapt the foreign culture. In the respect of acculturation strategy, integration was mostly applied by Chinese students, followed by assimilation, separation, marginalization, integration & assimilation and integration & separation.

There are two different approaches in the process of cross-cultural adaptation for foreign students. The first approach is to feel the excitement of foreign culture and new environment (the honeymoon stage) first, followed by experiencing the difficulties caused by culture shock (the culture shock stage), and then started to change and adapt (adjustment). The other approach, which was mostly experienced by the overseas Chinese students, is to experience culture shock first, and then to adapt to it gradually. The main reason for the second approach is the application of Thai language.

Based on the outcomes of cross-cultural adaptation by overseas Chinese students in Thailand, as well as combining other supplementary policies to overseas Chinese students implemented by other countries, the researcher intends to contribute to help and improve the overseas Chinese students' cross-cultural adaptation by providing the training on improving ability to Thai language, establishing foreign students consulting service, and information exchange platform.

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
สารบัญ.....	ฉ
สารบัญตาราง.....	ช
สารบัญภาพ.....	ฌ
บทที่	
1 บทนำ.....	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	8
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	9
ขอบเขตของการวิจัย.....	9
นิยามศัพท์เฉพาะ.....	10
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	12
เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวกับระบบการศึกษาไทยกับจีน.....	12
เอกสารและงานวิจัยเกี่ยวกับชาวต่างชาติในประเทศไทย.....	25
แนวคิด ทฤษฎีเกี่ยวกับการปรับตัวทางวัฒนธรรม.....	27
3 วิธีดำเนินการวิจัย.....	38
ขั้นสำรวจและศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้อง.....	38
ขั้นเก็บรวบรวมข้อมูลภาคสนาม.....	38
ขั้นเสนอผลการศึกษาค้นคว้า.....	47
4 การสำรวจการปรับตัวทางวัฒนธรรมของนักศึกษาชาวจีนใน มหาวิทยาลัยบูรพา ประเทศไทย.....	48
ความคาดหวังของนักศึกษาชาวจีน.....	48
สภาพปัญหาทั่วไปในการดำรงชีวิตประจำวันของนักศึกษาชาวจีน.....	55
การสนับสนุนทางสังคม.....	64
วิธีการในการปรับตัวทางวัฒนธรรม.....	71
กระบวนการในการปรับตัวทางวัฒนธรรม.....	77

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
5 การวิเคราะห์เชิงพรรณนาการปรับตัวทางวัฒนธรรมของนักศึกษาชาวจีนในมหาวิทยาลัย บูรพา ประเทศไทย.....	83
ความคาดหวังของนักศึกษาชาวจีน.....	83
สภาพปัญหาทั่วไปในการดำรงชีวิตประจำวันของนักศึกษาชาวจีน.....	85
การสนับสนุนทางสังคม.....	90
วิธีการในการปรับตัวทางสังคม.....	95
กระบวนการในการปรับตัวทางวัฒนธรรม.....	97
การเสนอแนะทางที่สนับสนุนการปรับตัวทางวัฒนธรรมของนักศึกษาชาวจีน.....	99
6 สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	106
สรุปผล.....	106
อภิปรายผล.....	109
ข้อเสนอแนะ.....	110
บรรณานุกรม.....	112
ภาคผนวก.....	119
ภาคผนวก ก.....	120
ภาคผนวก ข.....	131
ภาคผนวก ค.....	139
ภาคผนวก ง.....	143
ภาคผนวก จ.....	153
ประวัติย่อของผู้วิจัย.....	157

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
1	รายละเอียดของกลุ่มตัวอย่าง..... 39
2	องค์ประกอบของแบบสำรวจความคาดหวัง..... 40
3	เกณฑ์การให้คะแนน และเกณฑ์ประเมินแบบสอบถามความคาดหวังของนักศึกษา ชาวจีน..... 40
4	องค์ประกอบของแบบสอบถามสภาพปัญหาทั่วไปในการดำรงชีวิตประจำวัน..... 41
5	เกณฑ์การให้คะแนน และเกณฑ์ประเมินแบบสอบถามสภาพปัญหาทั่วไปในการดำเนิน ชีวิตประจำวันของนักศึกษาชาวจีน..... 42
6	องค์ประกอบของแบบสอบถามวิธีการในการปรับตัวทางวัฒนธรรม..... 43
7	การจำแนกข้อความตามวิธีการในการปรับตัวทางวัฒนธรรม..... 45
8	เกณฑ์การให้คะแนน และเกณฑ์ประเมินแบบสอบถามวิธีการในการปรับตัวทางวัฒนธรรม ของนักศึกษาชาวจีน..... 45
9	จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยจำแนกตามเพศ..... 48
10	จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยจำแนกตามคณะที่กำลังศึกษาอยู่..... 49
11	จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยจำแนกตามระดับการศึกษา..... 49
12	จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยจำแนกตามระยะเวลาที่อยู่ในประเทศไทย... 50
13	จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยจำแนกตามประสบการณ์การทำงาน..... 50
14	จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยจำแนกตามภาษาที่ใช้ในการสื่อสาร..... 51
15	จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยจำแนกตามกลุ่มภาษาที่ใช้ในการสื่อสาร ในชีวิตประจำวัน..... 51
16	ความคาดหวังของนักศึกษาชาวจีนในมหาวิทยาลัยบูรพา..... 52
17	ความคาดหวังของนักศึกษาชาวจีนจำแนกตามด้านต่าง ๆ..... 54
18	สภาพปัญหาทั่วไปในการดำเนินชีวิตประจำวันของนักศึกษาชาวจีน..... 56
19	สภาพปัญหาทั่วไปในการดำเนินชีวิตประจำวันของนักศึกษาชาวจีนตามด้านต่าง ๆ..... 62
20	จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยจำแนกตามกลุ่มการคบเพื่อน..... 65
21	จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยจำแนกตามการขอความช่วยเหลือใน กรณีฉุกเฉิน..... 65

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่	หน้า
22 จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยจำแนกตามการได้รับความพอใจ	66
23 จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยจำแนกตามการสนับสนุนและความช่วยเหลือที่ได้รับจากเพื่อนคนไทย	67
24 จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยจำแนกตามการสนับสนุนและความช่วยเหลือที่ได้รับจากเพื่อนคนจีน	67
25 จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยจำแนกตามความต้องการที่จะได้รับการสนับสนุนและความช่วยเหลือ	68
26 จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยจำแนกตามการตอบแทนเมื่อได้รับความช่วยเหลือหรือการสนับสนุนจากคนไทย	69
27 จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยจำแนกตามกิจกรรมที่เคยเข้าร่วมระหว่างกรณีเป็นนักศึกษาในประเทศไทย	69
28 ความคิดเห็นกับวัฒนธรรมไทยของนักศึกษาชาวจีน	71
29 วิธีการในการปรับตัวทางวัฒนธรรมของนักศึกษาชาวจีน	75
30 รายละเอียดของวิธีการที่นักศึกษาชาวจีนใช้ในการปรับตัวทางวัฒนธรรม	76
31 จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยจำแนกตามช่วงเวลาที่มีความรู้สึกยากลำบากมากที่สุดในการดำรงชีวิตประจำวัน	78
32 จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยจำแนกตามปัญหาที่พบในช่วงเวลาที่มีความรู้สึกยากลำบากมากที่สุด	78
33 จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยจำแนกตามปัญหาที่ไม่สามารถปรับหรือยอมรับได้ในตลอดเวลาที่เรียนอยู่ในมหาวิทยาลัยบูรพา	80
34 จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยจำแนกตามความรู้สึกกับการใช้ชีวิตการเป็นนักศึกษาของมหาวิทยาลัยบูรพา	81

สารบัญภาพ

ภาพที่	หน้า
1 U-curve Model.....	37
2 ความคาดหวังของนักศึกษาชาวจีนในมหาวิทยาลัยบูรพา.....	55
3 ปัญหาการดำเนินชีวิตกับการเรียนในมหาวิทยาลัยบูรพา.....	61
4 ปัญหาการดำเนินชีวิตที่นักศึกษาชาวจีนประสบ.....	64
5 วิธีการที่นักศึกษาชาวจีนใช้ในการปรับตัวทางวัฒนธรรม.....	77
6 ปัญหาที่พบในช่วงเวลาที่มีความรู้สึกยากลำบากมากที่สุด.....	79
7 ปัญหาที่ไม่สามารถปรับได้หรือยอมรับได้ในตลอดระยะเวลาที่เรียนอยู่ในมหาวิทยาลัย บูรพา.....	81